

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни “ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 20 – 21 століття”
7 семестр

*для здобувачів I (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
спеціальності 014 “Середня освіта (українська мова і література)”*

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
журналістики та українознавчих
студій
Протокол № 8 від 08.04.2024

Київ

2024

УДК 821.161.2.09(091)"19/20"(072)

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни “Історія української літератури 20 – 21 століття” (7 семестр) (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 014 “Середня освіта (українська мова і література)”) / укладач Макаренко Л.В. Київ : вид-во ім. В. Даля, 2024. 26 с.

Вивчення курсу “Історія української літератури 20 – 21 століття” (7 семестр) передбачає ознайомлення з основними етапами та історичними умовами розвитку української літератури зазначеного періоду, закономірностями художнього процесу та його складових; зорієнтованість в основних напрямках, тенденціях і перспективах розвитку українського літературного процесу; вироблення навичок літературознавчого аналізу твору.

Укладач: Л. В. Макаренко, доцент, к.філол.н.

Відповідальний за випуск: О. А. Попова, доцент, к.пед.н.

Рецензент: О. Л. Глотов, професор, доктор філол. н.

Затверджено на засіданні методичної комісії факультету гуманітарних та соціальних наук

Протокол № від 2024

Голова комісії

О. О. Бровендер

ЗМІСТ

Вступ	4
Практичне заняття № 1. Літературно-мистецьке життя в Україні 20 – 30-х років 20 століття	5
Практичне заняття № 2-3. Модерністська дискурсивна практика українських поетів 20 - 30-х років ХХ століття	6
Практичне заняття № 4. Жанрово-стильові особливості збірок Павла Тичини	7
Практичне заняття № 5. Творчість Максима Рильського періоду «третього цвітіння»	8
Практичне заняття № 6. Жанрово-стильова палітра Миколи Бажана	9
Практичне заняття № 7. Новелістика М. Хвильового	10
Практичне заняття № 8. Настрєво-аналітична проза Валер'яна Підмогильного	11
Практичне заняття № 9. Поетика роману Ю. Яновського. “Майстер корабля”	12
Практичне заняття № 10. Розвиток жанрів малої прози утворчості Григорія Косинки	13
Практичне заняття № 11. Драматургія Миколи Куліша	14
Практичне заняття № 12. Особливості поетики представників “Празької школи”	15
Практичне заняття № 13. “Тигролови” І. Багряного як “поема всеперемагаючого оптимізму”	16
Практичне заняття № 14. “Зачарована Десна” О. Довженка як гімн рідному краю	17
Схеми аналізу художнього твору	18
Список рекомендованої літератури	20
Список творів для цитування напам’ять	21
Список творів для прочитання	21
Питання до іспиту	24

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Історія української літератури” відноситься до обов’язкових освітніх компонентів підготовки фахівця зі спеціальності 014 “Середня освіта(українська мова і література)”.

Представлені методичні вказівки охоплюють літературний процес першої половини 20 ст., який передбачено опанувати, виконавши 14 практичних занять. Розгорнуті плани останніх спрямовані на розвиток інтелектуальних можливостей здобувачів вищої освіти, на формування навичок самостійної пізнавальної діяльності. Творчі завдання до кожного практичного заняття націлені на вироблення у здобувачів вищої освіти інтересу до дослідницької діяльності.

При складанні бібліографічного списку рекомендованої літератури до практичного заняття викладач орієнтувався на джерела, які можна знайти у відкритому доступі. При цьому не вказувалися підручники й посібники, у котрих подається аналіз або мистецького процесу всього періоду, або певного літературного угруповання тощо. Такі джерела винесені в “Список рекомендованої літератури до курсу”.

Опрацювання найновіших літературознавчих студій не тільки допоможе зрозуміти особливості літературного процесу зазначеного періоду, надати вивченню конкретних творів широти й актуальності, поглибити понятійний і термінологічний апарат, а й дозволить підготуватися до виконання одного із завдань самостійної роботи – написання есе “Актуальні проблеми вивчення літературного процесу I половини 20 століття”.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Літературно-мистецьке життя в Україні 20 – 30-х рр. 20 ст.

Питання для обговорення

1. Суспільно-політичні й культурно-естетичні умови зародження новітньої української літератури.
2. Естетичні орієнтири літературних об'єднань та організацій “Аспис”, “Комункульт”, “Плуг”, “Гарт”, “Жовтень”, “Ланка”– МАРС, “ВАПЛІТЕ, ПРОЛІТФРОНТ, ВУСПП, “Молодняк”, “Авангард”, “Нова генерація”, “Західна Україна” та ін., їхня роль у розвитку літературного процесу.
3. Літературна дискусія 1925 – 1928 рр.: основні учасники, їхні позиції, етапи дискусії, роль М. Хвильового та М. Зерова у ході дискусії.
4. Упровадження “соціалістичного реалізму” як єдиного методу радянської літератури: заснування Спілки радянських письменників України, перший з'їзд радянських письменників СРСР, його наслідки для української літератури.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Виписати основні мистецькі вимоги до творів соціалістичного реалізму.
2. Пояснити основні положення статті М. Хвильового “Україна чи Малоросія?” як підсумкову в дискусії 1925 – 1928 рр.
3. Укласти порівняльну таблицю українських літературних організацій 20-х рр. 20 ст.

Рекомендована література

1. Веретейченко І. А. Українськість та європейськість у літературній дискусії 20-х років ХХ століття.
URL: https://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/164/1/%E2%84%96%203_166_2009_%D0%A4%D0%9D_%D0%A7.%201.pdf#page=26
2. Грачова Т. М. Шляхи розвитку новітньої української літератури (на матеріалі критичних статей М. Зерова). *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер. : Філологія. 2014. Вип. 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_2014_10_4
3. Зеров М. До джерел. Літературно-критичні статті: Твори у 2 т. Т. 2. Історико-літературні та літературознавчі праці. Київ : Дніпро, 1990. 588 с.
4. Ковалів Ю. Літературна дискусія 1925 – 1928 рр. Київ: Знання, 1990. 125 с.
5. Когут О. В. Літературно-мистецькі процеси в Україні в 1920 – 1930-х рр. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Філологічні науки. 2015. Вип. 1 (79). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17636/>
6. Ксьондзик М. “Естетична” теорія соціалістичного реалізму. *Літературознавчі обрії*. Праці молодих учених. 2010. Вип. 18. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/38426>
7. Медведюк Л. Теорія соціалістичного реалізму як канон реалізоцентризму.
URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/173704/03-Medvedyuk.pdf?sequence=1>
8. Наливайко Д. Замітки щодо генези й типології соціалістичного реалізму. *Слово і Час*. 2008. № 9. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/131878>
9. Примаченко Я. Українська літературна дискусія 1920-х рр.: від питання професійних стандартів до проблеми національної ідентичності. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Prymachenko_Yana/Ukrainska_literaturna_dyskusiia_1920-kh_rr.pdf
10. Собачко О. Українські літературні організації та течії в другій половині 20-х років ХХ століття. *Наукові записки*. 2006. Вип. 32. URL:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2006_32_17

11. Хвильовий М. Україна чи Малоросія? Камо грядеши. *УкрЛіб*: бібліотека української літератури : сайт. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/author.php?id=20>

12. Шарова Т. М. Літературна практика у форматі соціалістичного реалізму. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність* : зб. наук. пр. 2018. № 11. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/4173/1/sharova_2018_90.pdf

13. Шейко В. М. Генеза та становлення вітчизняних літературно-художніх об'єднань 20-х рр. XX ст.: соціокультурологічні аспекти. *Культура України*. 2013. Вип. 40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_40_3

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2-3

Модерністська дискурсивна практика українських поетів

20 - 30-х років XX століття

Питання для обговорення

1. Становлення української новітньої поезії: теми, мотиви, художні особливості.
2. Український футуризм (М. Семенко, Г. Шкурупій, Ю. Шпол та ін.). Експериментаторство М. Семенка: урбаністичні мотиви його лірики, ламання класичної форми (“Бажання”, “Місто”, “Запрошення”).
3. “Неокласицизм” як унікальне явище української літератури та своєрідний протест щодо модернізму. М. Зеров – теоретик українського неокласицизму. Естетика М. Зерова. Збірка «*Камена*». Сонетарій М. Зерова.
4. Особливості індивідуального стилю М.Драй-Хмари. Естетична програмність поезії. Концепція поета. Громадський резонанс сонета «*Лебеді*». М.Драй-Хмара як літературознавець.
5. Експресіонізм лірики Євгена Плужника. Новаторство в жанрі медитації, порушення екзистенціальних проблем буття людини. Пейзажна, мариністична й інтимна лірика.
6. Філософізм лірики В.Свідзинського.
7. Міфософська лірика Б.-І.Антонича.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Висвітлити естетичну програму футуристів (на прикладі творів одного письменника). Пояснити естетичні орієнтири неокласиків (на прикладі творів одного письменника).
2. Написати реферат про творчість одного з поетів, визначати віршовий розмір декількох поезій, охарактеризувати їх тропи, з'ясувати їх естетичні функції (обов'язково).
3. Повторити літературознавчі терміни і вміти їх застосовувати під час аналізу творів: *авангардизм, балада, верлібр, версифікація, вірш-пейзаж, дискурс, експресіонізм, елегія, анжамбеман, імпресіонізм, інтертекстуальність, ідеал, конструктивізм, класик, маринізм, медитація, модернізм, неоромантизм, рефлексія, сонет, символізм, футуризм.*

Рекомендована література

1. Агеєва В. П. Психологічний соціалізм: лірика Максима Рильського періоду зламу. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/3948/Aheieva_Psykhoanaliz.pdf?sequence=3
2. Зварич В. З. Образи світової літератури у творчій рецепції поетів-неокласиків (М. Зеров, М. Драй-Хмара, М. Рильський). *Вісник Львівського університету*. Сер. : Іноземні мови. 2012. Вип. 20 (1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnu_in_mov_2012_20%281%29_23

3. Кураш Т. Інтимна лірика Максима Рильського в річищі неокласицизму. *Філологічний дискурс*. 2015. Вип. 2. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/178512>
4. Наєнко М. Микола Зеров і питання неокласицизму. *Слово і Час*. 2008. № 11. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/132025>
5. Скляренко Г. Український футуризм. URL: <http://sm.etnolog.org.ua/zmist/2017/2/63.pdf>
6. Холодинська С. М. Теоретико-практичний паритет спадщини Михайля Семенка в контексті української моделі футуризму : культурологічний аналіз: дис. ... доктора культурології. Київ, 2021. URL: <https://knmau.com.ua/wp-content/uploads/holodinska-dysertatsiya.pdf>
7. Черевченко О. Античні та біблійні ремінісценції у поетичному дискурсі українських неокласиків. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/172693/11-Cherevchenko.pdf?sequence=1>
8. Юдкін-Ріпун І. Неокласицизм Максима Рильського як феномен української культури. URL: <http://sm.etnolog.org.ua/zmist/2015/3/80.pdf>
9. Якимчук Л. Михайль Семенко: від футуризму до тероризму. URL: <http://litakcent.com/2012/12/27/myhajl-semenko-vid-futuryzmu-do-teroryzmu/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Жанрово-стильові особливості збірок Павла Тичини

Питання для обговорення

1. Трагізм творчої долі П. Тичини. Особливості індивідуального стилю поета.
2. Феномен “кларнетизму”. Вітаїстичність як наскрізна оптимістична тональність, життєствердна настроєвість (зб. “Соняшні кларнети”).
3. Художнє відтворення національно-визвольного пробудження народу, уславлення борців за вільну Україну (“Пам’яті тридцяти”, “Одчиняйте двері...”). Змалювання революції й громадянської війни в Україні, нове прочитання віршів у сучасному літературознавстві; тема митця й мистецтва (збірка «Плуг»).
4. Новаторство збірки «Замість сонетів і октав», її символістська природа, відбиття «потворності нового дня» (Ю.Лавріненко), діалогічна структура книжки.
5. Риси соцреалізму в збірках “Партія веде”, “Чуття єдиної родини” та ін. Переборення соцреалістичних стереотипів у кращих творах поета (“Я утверждаюсь”).
6. Проблеми сучасного вивчення творчості П.Тичини.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Переглянути відео:
Павло Тичина – пігмей і геній водночас. Новатор поетичної форми доби УНР / Ген українців. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pasCnRUzZPE&list=PLnWF-QntWd3s7x2Y3WexnPEZosL1qQXA&index=13>
2. Які аргументи добирає Стус В. у розвідці “Феномен доби (сходження на голгофу слави)” для такого твердження: “Феномен Тичини – феномен доби. Його доля свідчатиме про наш час не менше за страшні розповіді істориків: поет жив у час, що заправив генія на роль блазня. І поет погодився на цю роль”.
3. Підготувати **письмово** аналіз одного із віршів поета (на вибір) з точки зору його художньої структури: тропи, розмір, ритмічний малюнок, рима, звукопис,

строфіка, ліричний герой і автор.

4. Скласти аналітичну таблицю за творчістю П.Тичини:

Назва поезії	Жанр	Мотив	Ключові образи	Цитатний матеріал

5. Опрацювати роботу В.Стуса «Феномен доби. Сходження на Голгофу слави» (цитатний план або тези – **письмово**).

Рекомендована література

1. Стус В. Феномен доби (сходження на Голгофу слави). Київ : Товариство "Знання" України, 1993. 96 с. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=15290&page=15>
2. 20-ті роки: літературні дискусії, полеміки. Київ, 1991. С 19–68. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0002017>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Творчість Максима Рильського періоду «третього цвітіння»

Питання для обговорення

1. Нова суспільна атмосфера середини 50-60-х років («хрущовська відлига»), повернення до гуманістичних ідеалів.
2. Оновлення естетичної стратегії. Участь М.Рильського в дискусії «ліриків» і «фізиків». Текстуальний аналіз поезії «Діалог».
3. Збірка «Троянди й виноград». Новий образ ліричного героя. Образ «розумного садівника»-поета. Тематичні лінії книжки, її композиційна своєрідність. Інтертекстуальне поле збірки.
4. Новаторство Рильського в жанрі сонета. Новий жанровий різновид медитації-апологу («Порада»), автобіографізм «Третього цвітіння». Жанр елегії («Бабине літо», «Черемшина після дощу»), послання, вірша-портрета. Філософізм лірики поета.
5. Людина і природа в ліриці М.Рильського. Збагачення пейзажної лірики, наповнення її філософським змістом (збірки «Голосіївська осінь», «Зграя веселиків», «В затінку жайворонка»).
6. Вивчення творчості М.Рильського в середній школі. Аналіз поезій, передбачених для текстуального вивчення в 11 класі.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Повторити такі літературознавчі терміни: *інтертекстуальність, вічні образи, медитація, аполог, гуманізм, ідеал, сонет, верлібр, віршові розміри*. Вміти їх застосовувати під час аналізу текстів.
2. Проаналізувати письмово один із сонетів (на вибір): «Перший грім над плесом», «Троянди й виноград», «Сікстинська мадонна», «Сонет» та інші.
3. Скласти аналітичну таблицю за творами М.Рильського

Назва поезії	Жанр	Мотив	Ключові образи	Цитатний матеріал

4. Скласти тематику учнівських творів (або тести) за творчістю М.Рильського

(письмово).

Тексти для опрацювання

«Мова», «Рідна мова», «Поетичне мистецтво», «Сонет», «Статуя Сатурна у Літньому саду», «Іванові Франкові», «Сікстинська мадонна», «Афродіта Мілоська», та ін.
«Розмова з другом», «Почорніли заводи в озерах» та ін.
«Запахла осінь в'ялим тютюном», «Молюсь і вірю. Вітерграє...», «Коли усе в тумані життєвому», «Солодкий світ!»,
«Ластівки літають, бо літається» та ін.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Жанрово-стильова палітра Миколи Бажана

Питання для обговорення

1. Естетичні шукання Миколи Бажана. Періодизація творчості. Формування індивідуального стилю. Новаторство збірок «Будівлі», «Дорога», «Поезії».
2. Жанрові шукання у галузі поеми М.Бажана. Поема «Гофманова ніч», інтертекстуальність, алюзії, автобіографічний підтекст твору.
3. Творчість воєнного періоду. Поема «Данило Галицький».
4. «Політ крізь бурю» класичний взірець поеми, її проблематика, своєрідність побудови, образи та їх прототипи.
5. Синтетичний характер художнього стилю М.Бажана
6. Внесок М.Бажана як перекладача в українську культуру.

Тексти для опрацювання

«Папороть», «Залізнякава ніч», «Елегія атракціонів», «Нічний рейс», «Дорога» та ін. Текстуальний аналіз «Гетто в Умані», «Будівлі».

«Подзвін конвалії», «На луг лягло благословення снігу...», цикл «Нічні концерти» та ін.

Поеми «Гофманова ніч», «Данило Галицький», «Політ крізь бурю».

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Повторити терміни: *футуризм, неоромантизм, необароко, балада, поема і її різновиди, евфонія, філософізм, притча, алюзія, інтертекстуальність, терцини, терцети, медитація, філософська лірика*. Уміти їх застосовувати під час аналізу творів.
2. Скласти аналітичну таблицю за творами М.Бажана.
3. Підготувати повідомлення «Історія висування Микола Бажана на лауреата Нобелівської премії» (за бажанням).
4. Скласти тести за творчістю М.Бажана.

Рекомендована література

1. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х книгах / За ред. В. Г. Дончика. – Кн. 1. – К.: Либідь, 1998. – 462 с. – URL: https://litmisto.org.ua/?page_id=2134
2. Холодинська С.М. Микола Бажан: Від «футуристичної молодості» до «соцреалістичної зрілості». - URL: https://www.culturology.academy/wp-content/uploads/KD12_Kholodynska.pdf
3. Вернигоренко Ольга. Роль і місце футуризму у творчості поета, перекладача, вченого Миколи Бажана: культурологічний аналіз. URL:

<https://kelmczasopisma.com/viewpdf/1131>

4. Лебединцева Н. М. Архітектура, втілена у слові: метафора будівлі в поезії М. Бажана. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2012/200-188-8.pdf>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Новелістика М. Хвильового

Питання для обговорення

1. Суспільно-громадська і літературно-організаційна діяльність М. Хвильового.
2. Романтичне начало в зображенні революції у творах М. Хвильового (“Кіт у чоботях”, “Солонський Яр”).
3. Суперечність між гуманістичними ідеалами та жорстокою дійсністю в прозі Хвильового (“Я (Романтика)”).
4. Елементи імпресіонізму в творчості М. Хвильового.
5. Новела М. Хвильового “Арабески” у стильовому аспекті.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. З’ясувати, що таке орнаменталізм як художній стиль. Виписати орнаментальні засоби однієї новели М. Хвильового.
2. Визначити імпресіоністичні риси новел письменника.

Рекомендована література

1. Бондаренко В. П., Турчина Л. В. Суспільно-громадська і літературно-організаційна діяльність М. Хвильового в 20-ті – напочатку 30-х років.
URL: https://scholar.google.com.ua/scholar?start=30&q=%D0%9C.+%D0%A5%D0%B2%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE&hl=uk&as_sdt=0,5
2. Вечірко О. Л. Мотив «роздвоєності» у творчості М. Хвильового (на матеріалі оповідання “Я (Романтика)”). *Наукові записки КДПУ. Сер. : Філологічні науки (літературознавство).* 2015. Вип. 142. URL: <http://dspace.cuspu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1574>
3. Горб О. А., Літвінова Ю. А. Символіка морально-етичних метаморфоз у новелістиці М. Хвильового та Ф. Кафки (компаративістичний підхід).
URL: <https://web.znu.edu.ua/herald/issues/2008/2008-fil-1.pdf#page=60>
4. Дужик Н. Орнаментальні засоби новелістики Миколи Хвильового.
URL: <http://kulturamovny.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine46-47-4.pdf>
5. Коробкова Н. К. “Кіт у чоботях” Миколи Хвильового: особливості алюзійного поля. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки.* 2012. № 12 (237). Сер. : Філологічні науки. Літературознавство. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/5958>
6. Кравченко Н. Арабеска Миколи Хвильового: текст у тексті. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13749/Kravchenko_%20Arabeska_Mykoly_Khvylovoho_tekst_u_teksti.pdf?sequence=1
7. Піскунова О. Б. Містична фокалізація “Арабесок” Миколи Хвильового. URL: http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/2307/1/Piskunova_2013.pdf
8. Шкандрій М. Про стиль ранньої прози Миколи Хвильового. URL: <http://sites.utoronto.ca/elul/lit-crit/Shkandrij-Khvylovyi-Style.pdf>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Настроєво-аналітична проза Валер'яна Підмогильного

Питання для обговорення

1. Підмогильний як представник екзистенціалізму в українській прозі 20–30-х років. Голод 1920–1922 рр. як межова ситуація та руйнування людських цінностей у «новелах відчаю». Екзистенційні пошуки В. Підмогильного (“Місто”, “Невеличка драма”).
2. Урбаністичні мотиви в романі “Місто”: мотив підкорення людиною міста, її ствердження в міському середовищі тощо.
3. Фабульна модель та інтертекст західноєвропейського «роману кар’єри».
4. Образ Степана Радченка, спільне і відмінне між ним і героями О.Бальзака («Батько Горію»), Гі де Мопассана («Любий друг»).
5. Структурна організація роману. Особливості сюжету.
6. Художня проблематика роману «Місто».
7. Еволюція образу українського інтелігента Степана Радченка. Значення інших героїв для розуміння еволюції Степана Радченка і формування його як митця.
8. Образ міста. Літературознавча рецепція “Міста” кінця 20- х – початку 30-х рр. 20 ст.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Повторити літературознавчі терміни й уміти їх застосовувати під час аналізу творів: *модернізм, екзистенціалізм, новела, композиція (архітектоніка, структура) твору, хронотоп, сюжет і його типи, типи конфліктів, роман та його жанрові різновиди.*
2. З’ясувати роль жінок у житті С. Радченка.
3. Простежити, як у романі змінюються помешкання, одяг, їжа С. Радченка відповідно до зміни його соціального статусу (цитати).
4. Пояснити, у чому полягають екзистенційні пошуки героя роману.
5. Підготувати повідомлення «*Перекладацька діяльність Валер'яна Підмогильного і її значення для розвитку української культури*» (за бажанням).
6. Скласти тести за творчістю В. Підмогильного.

Рекомендована література

1. Антипчук Н. В. Екзистенційні пошуки В. Підмогильного (“Місто”, “Невеличка драма”). URL: https://dspace.lgpu.org/xmlui/bitstream/handle/123456789/315/%E2%84%96%2024_235_2011_%20%D0%A4%D0%9D_%D0%A7.%201.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=170
2. Бабенко А. Дискурс міста в модерністичному романі Валер'яна Підмогильного “Місто” та в постмодерному романі Сергія Жадана “Ворошиловоград”. *Літературознавчі студії*. 2014. Вип. 42 (1). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lits_2014_42%281%29_8
3. Бібік І. Хронотоп у романі Валер'яна Підмогильного “Місто”. *Літературознавчі обрії*. 2010. Вип. 18. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/38418>
4. Борисюк І. В. Міфологічна матриця роману В. Підмогильного “Місто”. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2158/Borysiuk_Mifolohichna_matrytsia.pdf?sequence=5
5. Діщенко А. Роль міста у долі людини (за романом В. Підмогильного “Місто”). *Матеріали XXVI наукової конференції здобувачів вищої освіти “Історичний досвід і сучасність”*: тези доповідей. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2020. Вип. 38. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/7611>

6. Осьмак Н., Кирницька В. Соціально-психологічна модель маскулінності у романі “Місто” Валер’яна Підмогильного. URL: <http://www.burago.com.ua/wp-content/uploads/2018/03/180.pdf#page=346>
7. Куриленко І. А. “Місто / село” або “своє / чуже” як провідні бінарні опозиції роману “Місто” В. Підмогильного. *Актуальні проблеми слов’янської філології*. Сер. : Лінгвістика і літературознавство. 2010. Вип. XXIII. Ч. 2. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/38084>
8. Назаренко І. О. Проблема психологізації творчості людини-митця в романі В. Підмогильного “Місто”. URL: http://forlan.org.ua/doc/Shidn_slov_fil/Slov_Fil_9_Lit.pdf#page=34
9. Степанова А. Завойовник чи маргінал-іммораліст? Естетика ресентименту в романі Валер’яна Підмогильного “Місто”. URL: <http://ir.duan.edu.ua/handle/123456789/1532>
10. Щітка Л. Степан Радченко: спроба психоаналізу творчості (роман В. Підмогильного “Місто”). URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13741/Shchitka_Stepan_Radchenko_sproba_psykhoanalizu_tvorchosti_roman_V_Pidmohylnoho_Misto.pdf?sequence=1

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Поетика роману Ю. Яновського “Майстер корабля”

Питання для обговорення

1. Ю. Яновський – письменник, кіноредактор, кіносценарист.
2. Новаторство роману “Майстер корабля”: модерний сюжет, умовність фабули, зміщення часопростору.
3. Проблеми творення нової української культури, духовності української людини, її самоусвідомлення в новій дійсності тощо.
5. Система образів у творі: неоромантичні герої То-Ма-Кі, Режисер, Сев, Тайях, їх прототиби, модерністські образи Міста, Моря.
6. Характерні риси художнього стилю Ю. Яновського (неоромантичні риси, інтертекстуальні зв’язки, типи нарації, мариністична символіка).

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Розкрити явище художнього екфразису в романі (на прикладі картини “Куш” В. ван Гога).
2. Пояснити явище танцювального екфразису в романі (на прикладі ролі Тайях).
3. Висвітлити явище кінематографічного екфразису в романі.
4. Охарактеризувати міфологему корабля в романі.
5. З’ясувати символ майстра корабля.

Рекомендована література

1. Гносва І. Н. Український експериментальний роман. *Чтение: рецепція и інтерпретація* : сб. науч. ст. В 2 ч. Ч. 2. Гродно : ГрРУ, 2011. URL: <https://elib.grsu.by/katalog/156426-330176.pdf#page=156>
2. Демчук Н. Мариністична символіка роману “Майстер корабля” Юрія Яновського. *Філологічні зошити*. Літературознавство: зб. студ. наук. ст. Вип. V / ред. кол. О. М. Кирильчук та ін. Рівне : РДГУ, 2017. URL: <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/5400/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9D..pdf>

3. Кавун Л. Художня модель ідеального світоустрою у роману Юрія Яновського «Майстер корабля». URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/17135/43-Kavun.pdf?sequence=1>

4. Констанкевич І. Література та кіно у фікційній автобіографії Ю. Яновського «Майстер корабля». *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Філологічні науки. Літературознавство. 2013. № 28 (277). URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/5774>

5. Коробкова Н. Міфологічна алюзія як форма інтертекстуальності роману «Майстер корабля» Ю. Яновського. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1378/1/287-291%2b.pdf>

6. Ткаченко Т. І. Роль біблійного інтертексту в романі Ю. Яновського «Майстер корабля». *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Сер. : Лінгвістика і літературознавство: міжвуз. зб. наук. ст. 2010. Вип. XXIII. Ч. 1. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/17236>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Розвиток жанрів малої прози у творчості Григорія Косинки

Питання для обговорення

1. Трагізм долі Григорія Косинки.
2. Тематичні домінанти творчості письменника.
3. Синтез художніх роздумів письменника в новелах «Фавст», «Гармонія».
4. Натуралістична точність картин, символічна місткість деталі, вишуканий психологізм, неповторна настроєність як особливості імпресіоністичної манери автора.
5. Глибинний гуманізм, життєлюбність світовідчуття письменника. Зв'язок із стефаніківськими традиціями.
6. Модерне переосмислення фольклорних традицій у новелах Г.Косинки.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Повторити літературознавчі терміни й уміти їх застосовувати під час аналізу творів: *імпресіонізм, новела, психологізм, гуманізм*.
2. Підготувати повідомлення «*Творчість Г.Косинки – продовження літературних традицій В.Стефаніка*» (за бажанням).
3. Проаналізувати засоби психологічного аналізу в новелах Г.Косинки (письмово, 3-4 твори зі списку)

Тексти для опрацювання

«На золотих богів», «На буряки», «В хаті Штурми», «Мати», «Політика», «Десять», «Фавст», «Гармонія», «Темна ніч», «В житах», «Постріл», «Анархісти».

Рекомендована література

1. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х книгах / За ред. В. Г. Дончика. – Кн. 1. – К.: Либідь, 1998. – 462 с. – URL: https://litmisto.org.ua/?page_id=2134
2. Глотова Ірина. Засоби суміжних мистецтв в імпресіоністичній поезії Григорія Косинки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15416/1/31.pdf>
3. Журба С. Художній світ української імпресіоністичної повісті 20-х років ХХ століття : монографія / С. Журба. - Тернопіль : СМП "Астон", 2000. - 120 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5172>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Драматургія Миколи Куліша

Питання для обговорення

1. Микола Куліш як характерний представник експресіоністської драми в українській драматургії.
2. Традиції й новаторство М. Куліша в змалюванні села, глибокий психологізм п'єси «97». Характер конфлікту, образ Мусія Копистки, його нове прочитання. Два варіанти фіналу твору.
3. Інтертекстуальне поле «Народного Малахія» («Дон Кіхот» Сервантеса, «Пер Гюнт» Ібсена). Образ Малахія. Експресіоністська структура трагікомедії.
4. Своєрідність композиції і характерів у драматичних творах «Патетична соната», «Маклена Граса», традиції вертепної драми. Поетика експресіонізму.
5. Мистецтво Куліша як комедіографа. Актуальність проблематики комедії «Мина Мазайло», її жанрова природа, інтертекстуальність. Втілення в образі головного героя комплексу української меншовартості.
6. Новаторство М. Куліша-драматурга.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності.

1. Повторити літературознавчі терміни та вміти їх застосовувати під час аналізу твору: *драма, комедія, трагікомедія, драматичний конфлікт, колізія, підтекст, фарс, фабула, побудова драматичного твору, експресіонізм, дискурс, епічний театр*.
2. Обміркувати питання для диспуту «Мина Мазайло – українець чи малорос?», «Які духовні цінності утворює М.Куліш у «Патетичній сонаті»?» або підготувати тести за творчістю Миколи Куліша.
3. Пояснити концептуальне значення дзеркала (люстра) у системі відкриття світовідчуття героїв та ідейного змісту твору, а також і в розширенні й поглибленні поетикальних можливостей модерної драматургії 20 ст. (п'єса «Мина Мазайло»)
4. З'ясувати значення появи в драмі діда-козака, діда-чумака, діда-селянина.
5. Визначити стилістичні функції антропонімів у комедії.

Рекомендована література

1. Бондаренко Ю. Концептуально-жанровий аналіз літературного твору в школі (на матеріалі комедії М. Куліша “Мина Мазайло”). *Українська література в загальноосвітній школі*. 2012. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ulvzsh_2012_3_5
2. Ковальова Т. Творчість Миколи Куліша в контексті експресіоністської “драми крику”. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/149669/09-Kovaliova.pdf?sequence=1>
3. Лесів М. Стилiстичнi функцiї антропонiмiв i проблеми мовної українiзацiї 20-х рр. ХХ ст. у комедiї “Мина Мазайло” М. Кулiша. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/20246/1/2007-1-90-105.pdf>
4. Матющенко А. Мiж диктатором i блазнем (драматургiя Миколи Кулiша у контекстi свiтової драми абсурду). *Науковий вiсник Ужгородського унiверситету*. Сер. : Фiлологiя. 2016. Вип. 2 (36). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/24559>
5. Привалова Я. С. Гумор i сатира в комедiях “Мина Мазайло” Миколи Кулiша та “Генерал” Iвана Багрянного. URI: <http://eKhSUIR.kspu.edu/123456789/11518>
6. Саєнко В. Поетикальнi функцiї дзеркала у модернiй драматургiї Миколи Кулiша. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/6299>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Особливості поетики представників “Працької школи”

Питання для обговорення

1. Світоглядні засади поетів «Працької школи». Модерністський характер лірики, неоромантизм як домінуюча стильова палітра. Вплив українського філософа Д. Донцова на світобачення “пражан”.
2. Історизм творчої манери О. Лятуринської.
3. Інтимність лірики Н. Лівницької-Холодної.
4. Особливості індивідуального стилю Олега Ольжича. Концепція поета як оборонця воюючої нації. Аналіз поезій “Господь багатий нас благословив...”, “Захочеш – і будеш” та ін.
5. Основні мотиви лірики Олени Теліги. Принцип героїчної етики в її поезії та публіцистиці. Аналіз поезій “Поворот”, “Сучасникам”, “Усе – лише не це!”, “Лист”, “П’ятий поверх”, “Вечірня пісня” та ін.
6. Є. Маланюк – визначний представник поезії “працької школи”. Неоднозначність образу України у збірці “Земля й залізо”. Аналіз поезій “Під чужим небом”, “Істотне”, “Стилет чи стилос?..”, “Земна мадонна” та ін.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності.

1. Розкрити зміст таких літературознавчих термінів: *історіософія, неокласицизм, неокласика, неоромантизм, філософізм, міфологізм*
2. Які етапи формування української національної самосвідомості виділяє Є. Маланюк у “Нарисах з історії нашої культури”? (URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13778>).
3. Пояснити, який зміст вкладає Є. Маланюк у вирази “візантійська мідь”, “варязька сталь”, “Еллада степова” (дослідити нормандську теорію про виняткову роль варягів у створенні Київської державності), “комплекс Еллади”, “ніч бездержавності”, “національна недокровність Гоголя”, “геокультура України”.
4. Охарактеризувати основні естетичні засади поетів “Працької школи”.
5. Скласти аналітичну таблицю «Жанрово-тематичне різноманіття поезії «Працької школи».

Рекомендована література

1. Білоножко, В. І., Поліщук, В. Т. Життєпис Наталі Лівницької-Холодної та Олени Теліги: точки перетину. *Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2018»*. XX Всеукр. наук. конф. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/3662/>
2. Давидюк І. Ю. Еволюція ліричної героїні у творчому доробку Наталі Лівницької-Холодної. URL: http://91.250.23.215:8080/jspui/bitstream/123456789/2790/1/movy_ta_literatury_2019.pdf#page=82
3. Климентова О. В. Творчість Олени Теліги і літературно-культурологічна ситуація “Працької школи”. URL: <http://enpui.npu.edu.ua/handle/123456789/15503>
4. Ковалів Ю. Поетична історіософія Олега Ольжича. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/38527/03-KovalivNEW.pdf?sequence=6>
5. Лупашко Н. Т. Тема кохання в поезіях Наталі Лівницької-Холодної. URL: <http://library.ippro.com.ua/attachments/article/470/%D0%A2%D0%B2%D0%BE%D1%80%D1%87%D0%B0%20%D1%81%D0%BF%D0%B0%D0%B4%D1%89%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf#page=69>
6. Маланюк Є. Ф. Нариси з історії нашої культури. Київ : Обереги, 1993. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=13778>
7. Монастирецький Л.С., Василюк В. І. Оксана Лятуринська в колі діячів

культури українського зарубіжжя. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/2059/1/1.pdf>

8. Поети празької школи: срібні сурми : антологія. Київ :Смолоскип, 2009. 916 с.

9. Синевич Б.М. Мистецтво як джерело національної екзистенції письменників “Празької школи”. *Актуальні проблеми сучасної філології*. Іноземні мови. 2010. Вип. 1. URL: <http://repository.rshu.edu.ua/id/eprint/3485/>

10. Циховська Е. Катастрофічні мотиви у творчості Є. Маланюка і Ю. Лободовського. *Слово і Час*. 2008. № 2. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/131356/05-Tsykhovska.pdf?sequence=1>

11. Циховська Е. Творчість Є. Маланюка як модель міжкультурної художньої комунікації. *Слово і Час*. 2007. № 4. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11066/04-Tsykhovska.pdf?sequence=1>

12. Українська діаспора: літературні постаті, твори, бібліографічні відомості / упор. В. А. Просалової. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 516 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

“Тигролови” І. Багряного як “поема всеперемагаючого оптимізму”

Питання для обговорення

1. Місце І. Багряного в українській та світовій літературі.
2. Жанрова своєрідність роману “Тигролови”. Історія написання.
3. Проблема збереження національного менталітету і традицій української сім’ї.
4. Образ Григорія Многогрішного як втілення багрянівського ідеалу українського інтелігента 30-х рр. ХХ ст.
5. Жіночі образи роману: Ганни Морозихи, старої Сірчихи, Наталки, засоби їх творення.
6. Фольклорні елементи, їх роль у розкритті ідейного задуму автора.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Виписати особливості літературно-критичного дискурсу МУРУ.
2. Пояснити символічну функцію антропонімів у романі І. Багряного “Тигролови”.
3. Розкрити проблему людської свободи в романі.
4. Пояснити роль фольклорних елементів у розкритті ідейного задуму автора.

Рекомендована література

1. Басілія Х. Д. До історії Мистецького українського руху. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9278/Basiliya_Do_istoriyi_Mystets%27koho_Ukrayins%27koho.pdf

2. Бурлакова І. Особливості літературно-критичного дискурсу Мистецького українського руху (синтез культурно- історичної та історико- культурної парадигм). URL: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/go/article/view/8048>

3. Василюк В. І. “Тигролови” І. Багряного як “поема всеперемагаючого оптимізму”. URL: http://eprints.zu.edu.ua/12783/1/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8E%D0%BA_%D0%92_%D0%86.pdf

4. Лавер О. В. Символічна функція літературно-художніх антропонімів у романі Івана Багряного “Тигролови”. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. :

Філологія. Соціальні комунікації. 2014. Вип. 2 (32). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/2123>

5. Романова І. В. Ідея “волі до життя” в контексті роману І. Багряного “Тигролови”. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету “Народна українська академія”*. 2015. Т. 21. С. 486–492.

6. Ситковська М. І. Образ міфічної країни в романі І. Багряного “Тигролови”. *Мова і культура*. 2011. Вип. 14. Т. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mik_2011_14_1_59

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 14

“Зачарована Десна” О. Довженка як гімн рідному краю

Питання для обговорення

1. Діапазон мистецьких пошуків О. Довженка.
2. Майстерність розкриття поетичного світу дитини в кіноповісті “Зачарована Десна”: історія написання, автобіографічність, сповідальність, фольклорна основа, символізм.
3. Проблематика твору.
4. Образ автора (малий Сашко і зріла людина).
5. Жіночі образи в повісті.
6. Своєрідність портретних характеристик героїв кіноповісті.

Завдання для самостійної роботи та форми звітності

1. Порівняти чоловічі й жіночі образи в повісті.
2. Пояснити назву твору, проаналізувати символ *ріка* у кіноповісті.
3. Розкрити міфологічні мотиви твору.
4. Дослідити двоплановий характер розповіді у творі.

Рекомендована література

1. Вдовенко Л. Відображення світогляду наших предків у повісті О. Довженка “Зачарована Десна”. *Дивослово*. 1999. № 11. С.42–45.

2. Констанкевич І. “Зачарована Десна” як компендіум автобіографічних мотивів прози Олександра Довженка. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Філологічні науки. Літературознавство. 2014. № 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnuffl_2014_9_17

3. Литвиненко Г. Генеза української ментальності у духовному просторі героїв О. Довженка. *Сучасний погляд на літературу*: наук. зб. Київ, 2000. С. 95–104.

4. Плясун О. М. Мовосимвол “ріка” в кіноповісті О. Довженка “Зачарована Десна”. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2013. Вип. 26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apy1_2013_26_22

5. Рудкевич І. Образ автора в кіноповісті О. Довженка “Зачарована Десна”. *Слово і Час*. 2006. № 11. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/11227>

6. Максимчук-Макаренко С. О. Дискурс жіночого характеротворення у кіноповісті О. Довженка “Зачарована Десна”. *Філологічні трактати*. 2014. Т. 6. № 1. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/34990>

7. Чолій Л. “Болить у мене серце день і ніч...” (“Щоденник” О. Довженка – трагічний документ доби). *Українська мова та література*. 2000. № 43. С. 3–5.

СХЕМИ АНАЛІЗУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

Аналіз ліричного твору

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
 - 2) назва збірки, складовою якої є вірш;
 - 3) рік написання та видання;
 - 4) поштовх для створення збірки чи вірша;
 - 5) кому присвячений; 6) наявність епіграфа, його значення.
- II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) напрям, якого (яких) стосується вірш чи збірка;
- 2) жанр;
- 3) тема;
- 4) ідея;
- 5) мотиви;
- 6) образ ліричного героя;
- 7) строфіка;
- 8) кількість стіп;
- 9) розмір вірша;
- 10) назва стопи;
- 11) рима чи її відсутність;
- 12) вид рими;
- 13) художньо-зображальні мовні засоби*

*Художньо-зображальні мовні засоби – це:

- 1) *тропи*;
- 2) *прийоми милозвучності (звукової організації мови, звукопису): алітерація – повтор приголосних; асонанс – повтор голосних звуків; повторення слів, їх початків (анафора), закінчень (епіфора) тощо;*
- 3) *прийоми творення поетичного образу: порівняння людського із зовнішнім, з природою; антропоморфічні порівняння – природа уподібнюється до людини, тотожність краєвиду і настрою, їх взаємозалежність; алегорія – поширення образу на цілий твір; образ-малюнок; наявність контрасту в самому образі.*

Аналіз драматичного твору

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
- 2) рік написання, рік видання;
- 3) історія написання;
- 4) наявність присвяти, епіграфа.

II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) жанр;
- 2) тема та ідея;
- 3) проблематика;
- 4) система образів;
- 5) сюжет;
- 6) композиція;
- 7) художньо-зображальні засоби словесного мистецтва: діалоги, монологи, репліки як засоби характеристики персонажів; наявність авторської характеристики

та коментаря (опис обстановки, поведінки, жестів персонажів, ремарки тощо).

III. Культурологічні питання:

- 1) думки митців, критиків до твору
- 2) власна думка про твір.

Аналіз епічного твору

I. Загальні питання:

- 1) назва твору, ім'я автора;
- 2) рік написання, рік видання;
- 3) історія написання;
- 4) наявність присвяти, епіграфа

II. Теоретичні, літературознавчі питання:

- 1) жанр;
- 2) тема та ідея;
- 3) проблематика;
- 4) особливості композиції;
- 5) образна система (засоби типізації та індивідуалізації);
- 6) мовностилістичні особливості твору.

III. Культурологічні питання:

- 1) думки митців, критиків до твору;
- 2) власна думка про твір;
- 3) естетична цінність твору.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДО КУРСУ

1. Агеєва В. П. Мистецтво рівноваги : Максим Рильський на тлі епохи. Київ : Книга, 2012. 391 с.
2. Агеєва В. П. Апологія модерну: обрис ХХ віку : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2011. 404 с.
3. Агеєва В. П. Київські неокласики. Київ : Факт, 2003. 351 с.
4. Агеєва В. П. Поетика парадокса: інтелектуальна проза В. Петрова-Домонтовича. Київ : Факт, 2006. 432 с.
5. Дивоовид: Антологія української поезії ХХ століття /упорядн. І. Лучук. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.
6. Ільницький О. Український футуризм (1914 – 1930). Львів : Літопис, 2003. 456 с.
7. Історія української літератури ХХ століття : навч. посіб. / за ред. В. І. Кузьменка. Київ : КСУ, 2009. 374 с.
8. Історія української літератури ХХ – початку ХХІ століття. У трьох томах. Київ : Академія, 2014. 536 с.
9. Кавун Л. “М’ятежні” романтики вітаїзму: проза ВАПЛІТЕ: монографія. Черкаси, 2006. 328 с.
10. Качуровський І. Променисті силвети : лекції, доп., ст., есеї, розвідки; передм. М. Слабошпицького. Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. 766 с.
11. Ковалів Ю.І. Історія української літератури ХІХ –поч. ХХІ ст. В 10 т. Київ : Академія, 2013 -2020.
12. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антол. 1917–1933; підгот. тексту, фак. ред. і передм. М. Наєнка. Київ : Просвіта, 2001. 794 с.
13. Лебединцева Н.М. Сучасна українська література : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007.104 с.
14. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1. / авт.- уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ “Академія”, 2007. 624 с.
15. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. Т. 1. / авт.- уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ “Академія”, 2007. 608 с.
16. Літературознавчий словник-довідник / ред. Р. Гром’яка, Ю. Коваліва та ін. Київ : Академія, 2007. 752 с.
17. Луцький Ю. Літературна політика в радянській Україні 1917 – 1934. Київ : Гелікон» 2000. 248 с.
18. Мовчан Р. Український модернізм 1920-х: портрет в історичному інтер’єрі: монографія. Київ : ВД “Стилос”, 2008. 544 с.
19. Поети празької школи: срібні сурми : антологія. Київ : Смолоскип, 2009. 916 с.
20. Райбедюк Г. Б., Томчук О. Ф. Вивчення творчості київських неокласиків : навч.-метод. посіб. Ізмаїл : СМІЛ, 2010. 348 с.
21. Райбедюк Г. Б., Томчук О. Ф. Неокласики : естетична система та персоналії : навч. посіб. Ізмаїл : СМІЛ, 2005. 351 с.
22. Філатова О. Український роман 20 – 30-х років ХХ століття: Типологія авторської свідомості : монографія. Миколаїв : Іліон, 2010. 486 с.
23. Українське слово : хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 4 кн. / за ред. В. Яременка. Київ : Аконіт, 2001. 340 с.
24. Українська діаспора: літературні постаті, твори, бібліографічні відомості / упор. В. А. Просалової. Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. 516 с.

Інтернет-ресурси

1. Бібліотека українських підручників. URL: <https://pidru4niki.com/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/>

3. Модерна драматургія і театр. URL: <http://www.e-litera.com.ua/upload/grade-11/meth/grade-11-2-Kulish.pdf>

4. Національна бібліотека України імені В.В.Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

СПИСОК ТВОРІВ ДЛЯ ЦИТУВАННЯ НАПАМ'ЯТЬ

1. **Павло Тичина.** Пам'яті тридцяти. Скорбна мати (уривок). Опанно Інно. І Бєлий, і Блок. Вітер з України.
2. **Євген Плужник.** 2 поезії (на вибір).
3. **Микола Зеров.** 2 поезії (на вибір).
4. **Михайло Драй-Хмара.** Лебеді.
5. **Володимир Свідзинський,** 2 поезії (на вибір).
6. **Володимир Сосюра.** Так ніхто не кохав. Коли потяг у дальзагуркоче. Любіть Україну (уривок).
7. **Максим Рильський.** Яблука допіли. Слово про рідну матір (уривок). Троянди й виноград. Мова.
8. **Євген Маланюк.** 2 поезії (на вибір).
9. **Олег Ольжич.** 2 поезії (на вибір).
10. **Олена Теліга.** 2 поезії (на вибір).

СПИСОК ТЕКСТІВ ДЛЯ ПРОЧИТАННЯ

1. **Павло Тичина.** Збірки: «Сонячні кларнети»; «Плуг»; «Замість сонетів і октав»; «У космічному оркестрі»; «Вітер з України»; «Чернігів»; поеми: «Сковорода»; «Похорон друга»; інші збірки оглядово.
2. **Євген Плужник.** Поезії. (Текстуальний аналіз: Я знаю – перекують на рала мечі. Сідало сонце.. Був це хлопчик лагідний і тихий. Зціпив зуби... А він молодий-молодий... Щев полон не брали тоді. І вийшов на поле. І ось ляжу – родючийгній. Для вас, історики майбутні. Суди мене судом твоїм суворим. Передчуттям спокою і нудьги. Вчись у природи. Ніч... а човен - як срібний птах! Річний пісок та ін.).
3. **Михайль Семенко.** Поезії. (Текстуально: Місто. Тротуар. Тов.Сонце. Меридіан. Запрошення. Бажання та ін.).
4. **Гео Шкурупій.** Поезії: Голод. Семафори. Море. Тайфуни.
5. **Василь Еллан-Блакитний,** Зб. «Удари молота і серця». (Текстуально: Вперед. До берегів. Удари молота. Після „Крейцерової сонати". Повстання. Канонада. Україні).
6. **Василь Чумак.** Зб. «Заспів». (Текстуально: Травень. Червоний заспів. Кобзареві. Офіра. Сьогодні ходив на могилу матусі. Люблю, лелію, обів'ю. Конвалії несли твою труну. Ряд хаток...Більше надії, Брати!).
7. **Яків Савченко.** Христос отаву косив. Я тихий між ними... Два. Ранок – Стремліне... Стоїть, як віск... Крик. Гуни.
8. **Микола Зеров.** Сонети: Pro Domo. Самоозначення. Аргонавти. Праосінь... Овідій. Київ з лівого берега. Куліш. Тесеї. Саломея.
9. **Валер'ян Поліщук.** Поезії
10. **Дмитро Фальківський.** Поезії.
11. **Майк Йогансен.** Поезії..

12. **Павло Филипович.** Поезії. (Я – робітник в майстерні власних сил. Дивись, дивись... Єдина воля володіє світом. На поталу камінним кригам. Заклинаю вітер і хмари. З античних барельєфів).
13. **Дмитро Загул.** Поезії (Текстуальний аналіз: Чорна хмара сонце вкрала. На арфі господній. Багато акордів на струнах моїх. Марія і Мара. Осія Гл.8. Голубко мила, не сердься. Ти чудова, як вечір весною. Мене твій погляд ловить. Де взяти слів таких жагучих).
14. **Михайло Драй-Хмара.** Поезії. (Текстуальний аналіз: Я світ увесь сприймаю оком. Поетові. На горі. Мати. Лебеді).
15. **Тодось Осьмачка.** Поезії. Повісті: «Старший боярин», «План до двору»
16. **Володимир Свідзинський,** Поезії. Зелені свята. Така мальована хата. Знову в душі молодій. І час далекий, і земля далека. Ти увійшла нечутно, Як русалка. Ніч вереснева холодна. Десь з'єдналися тисячі сонців. Ой спалахне день по дні. В полум'ї був спервовіку...
17. **Богдан-Ігор Антонич.** Збірки. (Текстуальний аналіз: Черемхи. Елегія про співучі двері. Село. Різдво. Коляда. Автопортрет. Автобіографія. Захід. Пісня про незнищенність матері. Вишні. Три перстені. Ротації).
18. **Володимир Сосюра.** Поезії. Поєми: Червона зима. Оксана. Мазепа. Розстріляне безсмертя. Проза: Третя Рота.
19. **Максим Рильський.** Поезії. Поєми: Марина. Жага.
20. **Гнат Михайличенко.** Повість: Блакитний роман. Новели: Старчиха. Місто.
21. **Микола Хвильовий.** Оповідання: Редактор Карк. Солонський Яр. Свиня. Я (Романтика). Арабески. Сентиментальна історія. Мати. Кіт у чоботях. Повісті: Іван Іванович. Санаторійна зона. Вальдшнепи. Памфлет «Україна чи Малоросія».
22. **Аркадій Любченко.** Кров. Зяма. Скорбний шлях. Чужі. Вертеп.
23. **Григорій Косинка.** Новели. На золотих богів. В житах. Мати. Політика. Десять. Фауст. Гармонія.
24. **Валер'ян Підмогильний.** Романи: Місто. Невеличка драма; оповідання на вибір: Проблема хліба. Третя революція. З життя будинку. Повість без назви. Остап Шаптала.
25. **Андрій Головка.** Пилипко. Червона хустина. Товариші. Повісті: Червоний роман. Зелені серцем. Можу. Писанки степу. Мати. Бур'ян.
26. **Юрій Яновський.** Новели (на вибір): Туз і перстень. Байгород. Новели "Роман Ма". Кров землі. Історія попільниці. Мамонтові бивні. Романи: Майстер корабля. Чотири шаблі. Вершники. Мир („Жива вода“).
27. **Остап Вишня.** Гуморески: Демократичні реформи Денікіна. Моя автобіографія. Про велике чорт зна що. Як ми колись учились. Дід Матвій. Походження світу. Чукрен. Чухраїнци. Кооперативні усмішки. Зенітка. Дилда. Мисливські усмішки. Щоденник.
28. **Іван Кочерга.** Алмазне жорно. Свіччине весілля. Марко в пеклі. Майстри часу. Ярослав Мудрий.
29. **Микола Куліш.** 97. Отак загинув Гуска. Народний Малахій. Хулій Хурина. Мина Мазайло. Патетична соната. Маклена Граса.
30. **Микола Бажан.** Лірика. Поєми: Сліпці. Гофманова ніч. Данило Галицький. Політ крізь бурю. Уманські спогади. Оповідання про надію. Нічні роздуми старого майстра.
31. **Юрій Клен** (Освальд Бургардт). Поезії: Сковорода. Конкістадори. Майже елегія. Терцини. Божа Матір Володимир. Софія. Беатріче. Поєми: Попіл імперій. Прокляті роки. Україна.
32. **Юрій Дараган.** Поезії. (Ти снівсь колись прапращуру мойому... То я та вітер в дикім полі. Дажбог лякає білі коні. Співає юний січовик. Рожево-біле. Сьогодні за тонким парканом без розцвітає. Мазепа).

33. **Леонід Мосендз.** Поезії: Балада про побратима. Волинський рік. У татарви шукали оборони. Є.Маланюкові: Мені здається:це когорти...
34. **Євген Маланюк.** Поезії: Текстуальний аналіз: Стилет чи стилос? Біографія. Исход. Мистецтво поетичне. Сучасники. Знаю – медом сонця, ой Ладо. Діва – Обіда. Варязька балада. Шевченко. Молитва. Пам'яті Т.Осьмачки Лист.
35. **Олег Ольжич.** Поезії: Текстуальний аналіз: Давнім трунком, терпкістю Каяли. Археологія. Рінь. Був же вік золотий... Поважна мова врочистих вітрин. Вежі. Незнаному Воякові. Городок. 1932.
36. **Олена Теліга.** Поезії: Текстуальний аналіз: Сучасникам. Незнаний нам початок і кінець. Три кроки... Лист. Мужчинам. Моя душа. Відповідь. Чорна площа. Поворот. Усе – лише не це!.. Вірність. Чужа весна. Гострі очі розкриті в морок.
37. **Олекса Стефанович.** Поезії: От високо став місяць у небі. Плач Ярославни. Як півень червоний на сідалі. Як срібло крізь. Небеса в воді. Жабиний хор не дасть тобі спокою. 3
„Волинських сонетів". Богдана стрічають. Багряна піраміда. Крути. Київ.
38. **Оксана Лятуринська.** Поезії: Великий передзвін. Волинські буколіки. Євшан-зілля. Брешуть на щити лисиці. Єроним.
39. **Олександр Довженко.** Оповідання: «Ніч перед боєм», «На колючому дроті», «Мати», «Відступник», «Незабутнє», «Перемога», «Хата», «Бронза».

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Літературна дискусія 1925 – 1928 рр. Роль М.Хвильового в цій дискусії.
2. Хронологічні межі та суспільні й ідейні особливості періодів розвитку української літератури 20 ст.
3. Організація літературних сил в окремих спілках, групах та об'єднаннях у 20 – 30-ті рр. 20 ст.
4. Упровадження “соціалістичного реалізму” як єдиного методу радянської літератури: заснування Спілки радянських письменників України, перший з'їзд радянських письменників СРСР (1934 р.), його наслідки для української літератури
5. Український футуризм як літературне та естетичне явище 20-х рр. 20 ст.
6. “Неокласицизм” як унікальне явище української літератури та своєрідний протест щодо модернізму.
7. К. Зеров – теоретик українського неокласицизму.
8. Ідейно-художній аналіз творів поетів-неокласиків (за вибором студента).
9. Творча манера Є. Плужника.
10. Тематичні групи віршів, проблематика та особливості поезики віршів збірки П. Тичини “Сонячні кларнети”. Літературознавці про цю збірку.
11. Жанрово-стильові особливості збірки Павла Тичини «Замість сонетів і октав».
12. Творчість П. Тичини періоду другої світової війни. Збірки цього часу. Ідейно-художній аналіз поеми П. Тичини “Похорон друга”.
13. Характеристика поезій М. Рильського “неокласичного періоду”. Ідейно-художній аналіз творів М.Рильського “Слово про рідну матір”, “Україна”.
14. Жанрові шукання у галузі поеми М.Бажана.
15. Художній світ лірики В.Сосюри, її жанрове багатство.
16. Українська проза 20–30-х років: проблематика, багатство стильових течій, напрямів і художніх манер.
17. Проблематика та художні особливості п'єси М.Куліша “Народний Малахій”.
18. Художні особливості п'єси М. Куліша “Патетична соната”. Роль музики. Сценічна доля твору.
19. Новела М. Хвильового “Арабески” у стильовому аспекті.
20. Романтичне начало в зображенні революції у творах М.Хвильового (“Кіт у чоботях”, “Солонський Яр”).
21. Ідейно-художній аналіз новел М. Хвильового “Я(Романтика)”, “Мати”.
22. Імпресіоністична стильова манера у творчості М. Хвильового та Г. Косинки.
23. Художні особливості поетичного доробку Б.-І. Антонича.
24. Інтелектуальний роман В. Домонтовича.
25. Ідейно-художній аналіз кіноповісті О. Довженка “Україна в огні”.
26. Ідейно-художній аналіз кіноповісті О. Довженка “Повість полум'яних літ”.
27. Поетика кіноповісті О. Довженка “Зачарована Десна”.
28. Ю.Яновський. Новелістика. Модерністський роман «Майстер корабля», його типи й прототиби.
29. Урбаністичні мотиви в романі В. Підмогильного “Місто”. Місце роману в українській літературі. Проблематика та композиція, особливості розвитку сюжету роману В.Підмогильного “Місто”.
30. Система образів роману В. Підмогильного “Місто”. Характеристика Степана Радченка. Принцип зображення жіночих характерів.
31. Літературне об'єднання українських письменників в еміграції МУР.

32. Роман “Марія” Уласа Самчука – перший твір в українській літературі про голодомор.
33. І. Багряний в українській та світовій літературі. Роман “Тигролови”.
34. Представники “Празької школи” як символ незнищенності духу “розстріляного відродження”.
35. Основні мотиви лірики Олени Теліги.
36. Творча особистість Олега Ольжича, інтелектуальний та емоційний рівні його поезій.
37. Основні мотиви творчості Є.Маланюка. Особливості художньої манери письма.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять

з дисципліни “ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 20 – 21 століття”
7 семестр

(для здобувачів I (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 014 “Середня освіта (українська мова і література)”)

(Електронне видання)

Укладачі:

Макаренко Лариса Вікторівна

Редактор

Техн. редактор

Оригінал-макет

О.В. Маслош

О.В. Маслош

Підписано до друку _____

Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. _____.

Тираж ___ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17

Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42

e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com